

NOBEL EKONOMİ ÖDÜLLERİ

İktisat bilimi alanında dünyanın en prestijli ödülü kabul edilen Nobel İktisat ödülü, İsveç Kraliyet Bilimler Akademisi tarafından, 1975 yılında Leonid Kantorovich'e verilmiştir. Kantorovich, bu ödüle "optimal kaynak dağılımı kuramına yaptığı katkılardan" dolayı layık görülmüştür.

LEONID KANTOROVICH- 1975 NOBEL EKONOMİ ÖDÜLÜ

Yaşam Öyküsü: Leonid Kantorovich 1912 yılında Rusya Saint Petersburg'da doğdu. Kantorovich'in mükemmel kariyeri üç ana safhaya ayrılabilir. İlk üniversite eğitimini, ikinci aşama öğretmenlik dönemini ve sonraki aşamada 1960 yılına kadar devam edecek olan araştırma çalışmalarını kapsar. Kantorovich henüz 14 yaşındayken Leningrad Devlet Üniversitesi'ne matematik okumak için girdi ve diplomasını 1930 yılında, doktora derecesini ise 1935 yılında aldı. Kantorovich'in doktora tezi "oransal olarak düzenlenmiş fonksiyon aralıkları" (partially ordered function spaces) üzerinedir ve bu çalışması adının ilk harfi kullanılarak "K-Aralıkları" şeklinde gösterilerek yazarı onore etmiştir.

Eğitim-Kariyer: 1930'lu yıllarda Leningrad Üniversitesi inşaat mühendisliği programında matematik dersleri vermiş ve bu fakültede profesörlüğe yükselmiştir. 1948'den 1960 yılına kadar Leningrad Üniversitesi'ndeki Bilimsel Akademi'de matematik bölümünün başkanlığını yürütmüştür. Kantorovich'in kariyerindeki ikinci safhayı onun Novosibirsk'de 1960'dan başlayarak 1970 yılına kadar Siberian Matematik Kurumunda başkan yardımcısı olarak görev yaptığı dönem oluşturur. Kariyerindeki son safha ise Moskova'da yapmış olduğu çalışmalardan oluşur. Kantorovich çeşitli kurumlarda üst düzey yönetici olarak görev yapmıştır. Örneğin, 1971'den başlayarak 1976 yılına kadar Ulusal Ekonomik Yönetimin ve 1976'dan 1986 yılına kadar da Moskova'da bulunan Akademi Bilimlerinin Sistem Analizi Enstitüsü'nün başkanlığını yapmıştır. Kantorovich'in almış olduğu çok sayıda ödül vardır. Kantorovich 1949 yılında matematikte Stalin ödülünü, 1965 yılında ise Nemchinov ve Novozhilov ile birlikte iktisatta Lenin ödülünü almıştır.

Hobileri: Matematikle ilgilenmek, seyahat etmek ve masal okumak en büyük hobileriydi.

İktisat Bilimine Katkıları: Kantorovich matematikçi-iktisatçı olarak fonksiyonel analiz dahil matematiksel analizin değişik konularına çok önemli katkılar yapmıştır. Doğrusal programlamanın tekniğinin gelişimine katkıda bulunması ve bu tekniğin değişik problemlere uygulanması Kantorovich'in iktisatta göze çarpan katkılarıdır. Doğrusal programlama fonksiyonları içeren ve çok sayıda doğrusal ve eşitsiz sınırlamalara maruz bir doğrusal fonksiyonun maksimize veya minimize edilmesinde, sınırlı optimizasyon problemlerin çözümünde kullanılan bir analitik araçtır. Kantorovich'in en etkili ve en önemli çalışması ilk olarak 1959 yılında Rusya'da yayınlanan "Ekonomik Kaynakların En İyi Kullanımı" (The Best Use of Economic Resources) kitabıdır. Kantorovich bu kitabında bir bütün olarak sosyalist bir ekonomide kaynakların optimum dağılımı sorununu analiz etmiştir. Kantorovich yeni kurulan Sovyet iktisat bilimi ve kontrol sisteminde metodolojik temelin Karl Marx ile atıldığını ancak yaşanan problemlerle Marksist teorinin uygulanmasının ciddi araştırmalar gerektirdiğini söylemiştir. Kantorovich sosyalist ekonomideki bu güçlükleri bertaraf etmek için iyimser bir şekilde matematiksel yöntemlerin iktisat biliminde ve iktisadi kontrolün her seviyesinde kullanılması gerektiğini "İktisatta Matematik: Başarılar, Güçlükler ve Görüşler" başlıklı makalesinde vurgulamıştır. Aynı makalede matematiksel yöntemlerin uygulanmasıyla planlı faaliyetlerde önemli bir iyileşme olacağını, kaynakların daha etkin kullanılacağını, ulusal gelirin artacağını ve sonuçta yaşam standardında ilerleme olacağını belirtmektedir. Kantorovich'in iktisat kuramına yapmış olduğu katkıları bir başlıkta toplayacak olursak, en uygun başlığın "tüm ekonomilerin temel sorunu olan kıt kaynakların kullanımında optimizasyon" olduğu görülür.